

17. Οι γείτονες των Βυζαντινών

Γύρω από τα σύνορα του Βυζαντίου κατοικούν πολλοί λαοί. Οι γειτονικοί αυτοί λαοί γνωρίζουν το Βυζάντιο και προσπαθούν να το κατακτήσουν. Οι Βυζαντινοί οργανώνονται και τους αντιμετωπίζουν.

Γύρω από τα σύνορα του Βυζαντίου υπήρχαν πολλοί λαοί. Κάποιοι ζούσαν εκεί από παλιότερα χρόνια και άλλοι εμφανίζονταν για πρώτη φορά, κατά τις μετακινήσεις τους. Οι Βυζαντινοί επικοινωνούσαν μαζί τους και προσπαθούσαν να διατηρούν καλές σχέσεις. Αυτοί όμως συχνά δημιουργούσαν προβλήματα στην αυτοκρατορία. Έκαναν επιδρομές, λεηλατούσαν και κατέστρεφαν τις καλλιέργειες, καταλάμβαναν τις ακρινές επαρχίες της αυτοκρατορίας και αιχμαλώτιζαν τους κατοίκους τους. Έκλειναν ακόμη τα στενά περάσματα των δρόμων της στεριάς και της θάλασσας και δυσκόλευαν τον ανεφοδιασμό της πρωτεύουσας με σιτάρι, πρώτες ύλες και άλλα αγαθά.

Όλοι αυτοί οι λαοί γνώριζαν την Κωνσταντινούπολη, θαύμαζαν τη ζωή και τον πλούτο της και ονειρεύονταν να την κατακτήσουν κάποτε. Πολλές φορές μάλιστα, στα χρόνια ανάμεσα στον 7ο και τον 11ο αιώνα, παραβίαζαν τα σύνορα, έφταναν με στρατό και στόλο έξω από τα τείχη της και την πολιορκούσαν από στεριά και θάλασσα. Οι Βυζαντινοί όμως, οχύρωναν την πόλη τους, αντιστέκονταν γενναία και κατάφεραν να τους αντιμετωπίζουν, με πολεμικά, οικονομικά και διπλωματικά μέσα.

- Ποια προβλήματα δημιουργούσαν οι γειτονικοί λαοί στο Βυζάντιο;
- Με ποιους τρόπους αντιμετώπιζαν οι Βυζαντινοί τους γείτονές τους;

1. Οι «Πύλες της Κιλικίας». Στενό πέρασμα στη Μικρά Ασία.

2. Το Βυζάντιο και οι γειτονικοί λαοί

3. Λίγα λόγια για τους γείτονες του Βυζαντίου

α. Οι Σλάβοι

Οι Σλάβοι ήταν γνωστοί στους Βυζαντινούς από τον 4ο αιώνα. Κατοικούσαν **πάνω από τον Δούναβη**, ανάμεσα στους ποταμούς Δνείπερο και Βιστούλα. Ασχολούνταν με τη γεωργία και ήταν ικανοί τεχνίτες ρυθμούρι. Ιδιαίτερη επίδοση είχαν στην κατασκευή μονόξυλων και άλλων πλωτών μέσων.

Η μετακίνηση των Αβάρων στην ίδια περιοχή ανάμειξε τους δύο λαούς και τους έφερε σε κάποιες προστριβές μεταξύ τους. Μετά την οριστική εγκατάσταση των Αβάρων εκεί, πολλοί Σλάβοι, πιεζόμενοι, πέρασαν τον Δούναβη και, ως ασύντακτες ομάδες, εγκαταστάθηκαν νοτιότερα στα βυζαντινά εδάφη. Άλλοι από αυτούς όμως, συνεργάζόμενοι με τους Αβάρους, έκαναν επιδρομές στις ίδιες περιοχές φτάνοντας ως τη Θεσσαλονίκη.

β. Οι Άβαροι

Οι Άβαροι ήταν λαός συγγενικός των Ούννων. Ήρθαν από τη μακρινή Μογγολία και αρχικά έμειναν στην περιοχή του **Κανκάσου**. Αργότερα, χρησιμοποιώντας και πλωτά μέσα, μετακινήθηκαν δυτικότερα και εγκαταστάθηκαν βορείως του Δούναβη, στις περιοχές που κατοικούσαν Σλάβοι. Εκεί δημιούργησαν κράτος μεγάλο και δυνατό και ήταν σε συνεχείς προστριβές με τους γείτονές τους.

Στο τέλος του 6ου αιώνα **Άβαροι και Σλάβοι** πέρασαν τον Δούναβη και κατέκλυσαν τις βόρειες επαρχίες του Βυζαντίου. Κατέβηκαν στη Θράκη και τη Μακεδονία και λειτέλατησαν τη Φιλιππούπολη, την Ανδριανούπολη και τη Θεσσαλονίκη. Οι Βυζαντινοί στο διάστημα αυτό είχαν παρόμοια προβλήματα στα ανατολικά σύνορα με τους Πέρσες. Γι' αυτό προσπάθησαν να τους αντιμετωπίσουν με στρατό, με χρήματα και με συνθήκες ειρήνης, τις οποίες όμως συχνά οι επιδρομείς παραβίαζαν.

γ. Οι Βούλγαροι

Οι Βούλγαροι ήταν λαός ασιατικής καταγωγής. Στον χώρο της Ευρώπης εμφανίστηκαν στα τέλη του 5ου αιώνα και αρχικά εγκαταστάθηκαν στη βορειοανατολική περιοχή του Εύξεινου Πόντου. Από εκεί μετακινήθηκαν νοτιότερα και κατέλαβαν την περιοχή πάνω από τις εκβολές **του Δούναβη**, που ήταν το βόρειο σύνορο της αυτοκρατορίας. Έχοντας τον χώρο αυτό ως ορμητήριο, στα μέσα του 7ου αιώνα, πέρασαν τον ποταμό και λεηλατώντας τις βυζαντινές επαρχίες, εγκαταστάθηκαν στην περιοχή που ορίζεται από τον Δούναβη, την οροσειρά του Αίμου και τον Εύξεινο Πόντο. Οι Βυζαντινοί δεν κατάφεραν να τους εμποδίσουν. Γι' αυτό υπέγραψαν συνθήκη ειρήνης μαζί τους, που τους επέτρεπε **να μένουν μόνιμα στα εδάφη της αυτοκρατορίας**, με την υποχρέωση να εμποδίζουν άλλους λαούς να κάνουν το ίδιο.

δ. Οι Αραβες και ο Μωάμεθ

Οι Αραβες, ως τα μέσα του 7ου μ.Χ., αιώνα, ζούσαν στην άγονη αραβική χερσόνησο, χωρισμένοι σε ομάδες και φυλές. Οι περισσότεροι απ' αυτούς ήταν νομάδες, που αναζητούσαν καλύτερη ζωή και νερό, μετακινούμενοι από περιοχή σε περιοχή στις παρυφές της ερήμου. Άλλοι ήταν έμποροι και καμπλιέρηδες, που μετέφεραν με καραβάνια ταξιδιώτες και εμπορεύματα στις γειτονικές χώρες.

Οι Αραβες έμποροι γνώρισαν στα ταξίδια τους τις θρησκείες και τους πολιτισμούς των γειτονικών λαών. Ένιωθαν θαυμασμό και γοητεία γι' αυτούς, αλλά στέκονταν διστακτικοί απέναντί τους. Το μικτό αυτό συναίσθημα των συμπατριωτών του εκμεταλλεύτηκε και αξιοποίησε ο **Μωάμεθ**, ένας ξεντυνος και τολμηρός έμπορος-αρχηγός καραβανιών. Ο Μωάμεθ πήρε στοιχεία **πίστης** από τις μονοθεϊστικές θρησκείες, τον χριστιανισμό και τον ιουδαϊσμό, και λατρείας από την περσική και την αραβική παράδοση κι έφτιαξε μια νέα θρησκεία, τον **ισλαμισμό**. Οι αρχές και οι ιδέες του **Ισλάμ** καταγράφηκαν στο ιερό βιβλίο των Μουσουλμάνων, το Κοράνιο.

Η θρησκεία αυτή έγινε δεσμός ενότητας όλων των αραβικών φυλών και τις βοήθησε να οργανωθούν σε ένα έθνος, το **αραβικό**.